

Opdrachtgever

IWI

Inspectie Werk en Inkomen
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Onderzoek

*Samenwerking SVB en gemeenten bij
activering van Anw-ers*

Startdatum – 1 januari 2006

Einddatum – 21 december 2006

Categorie

*Toezicht en functioneren van sociale
zekerheid*

Nabestaanden in beeld bij gemeenten

Doel en vraagstelling

In 2005 constateerde de staatssecretaris dat de gegevensuitwisseling tussen de SVB en de gemeenten in het kader van de activering van Anwers problematisch lijkt te verlopen. De belangrijkste oorzaak is dat een eenduidig format voor de gegevenslevering aan individuele gemeenten ontbreekt. De staatssecretaris heeft aangegeven in overleg met de SVB en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten oplossingen te zoeken. IWI zal in 2006 beoordelen of de situatie inderdaad is opgelost.

Conclusie

Sinds mei 2005 kunnen alle gemeenten online beschikken over gegevens van nabestaanden. De Sociale Verzekeringsbank levert deze gegevens en het Inlichtingenbureau informeert gemeenten via haar website en via accountmanagers. Bijna alle gemeenten hebben in hun re-integratieverordening aandacht voor re-integratie van nabestaanden die aan het werk willen. De inspectie heeft onderzocht of de gemeenten in Nederland beschikken over gegevens van nabestaanden en deze gegevens kunnen gebruiken. Verder is onderzocht wat de kenmerken, ervaringen en verwachtingen zijn van de nabestaanden van wie gegevens beschikbaar worden gesteld. Uit het onderzoek blijkt dat lang niet alle nabestaanden op zoek zijn naar werk, en veel gemeenten het initiatief over laten aan de nabestaanden. Veel van hen weten niet dat ze bij de gemeente terecht kunnen en wat de gemeente voor hen kan doen. Omdat ze niet bij de gemeente aankloppen, worden ze niet geholpen. De Wet werk en bijstand (WWB) biedt gemeenten grote ruimte om een eigen beleid te ontwikkelen. Dit schept mogelijkheden voor maatgerichte activering naar werk. Een kenmerk van de populatie in de WWB is dat een groot aantal cliënten zeer ver van de arbeidsmarkt staat. De inspectie heeft bij een aantal gemeenten onderzocht op welke wijze zij beleid ten uitvoer brengen gericht op activering van cliënten. Geconcludeerd wordt dat de inzet van de gemeenten om bijstandsgerechtigden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt weer geschikt te krijgen goed is. De resultaten zijn echter beperkt. Het overgrote deel van deze groep bijstandsgerechtigden heeft na afloop van een traject voor sociale activering nog steeds een slechte kans om werk te vinden. Wel scoort ongeveer de Bron: Bibliotheek SZW

Link naar bestand

<http://www.onderzoekwerkeninkomen.nl/rapporten/azer8cnb>

Nabestaanden in beeld bij gemeenten

Beschikbaarheid en gebruik van gegevens van nabestaanden

Nabestaanden in beeld bij gemeenten

Beschikbaarheid en gebruik van gegevens van nabestaanden

R06/25, december 2006
ISSN 1383-8733
ISBN-10: 90-5079-171-9
ISBN-13: 978-90-5079-171-7

Voorwoord

Het verliezen van een partner heeft grote gevolgen, niet alleen in de persoonlijke sfeer maar vaak ook voor de financiële en werksituatie. Sommige nabestaanden blijven werken of gaan werk zoeken, ook als zij een uitkering hebben op grond van de Algemene nabestaandenwet. Anderen kiezen ervoor dit niet te doen, omdat zij bijvoorbeeld extra zorg en opvang willen geven aan de kinderen.

Als nabestaanden hulp nodig hebben om aan het werk te gaan, kunnen de gemeenten hen daarbij helpen. Dat lukt alleen als nabestaanden weten waar ze terecht kunnen en zich spontaan bij hun gemeente melden, of als gemeenten dat stimuleren. Om dat te kunnen doen moeten gemeenten weten welke nabestaanden ze kunnen benaderen.

Het is van belang dat mensen met een nabestaandenuitkering hun kansen op werk optimaal kunnen benutten en dat zij, als ze daarbij hulp nodig hebben, in beeld zijn bij de gemeenten. De Inspectie Werk en Inkomen heeft hiernaar onderzoek gedaan en brengt de uitkomsten in beeld met dit rapport.

A. Duymaer van Twist

Wvd. inspecteur-generaal Werk en Inkomen

Inhoud

1	Inleiding	7
2	Conclusies	9
3	Oordeel	13
4	Reactie betrokken organisaties	15
	Lijst van afkortingen	16
	Bijlage: Reactie van de Sociale Verzekeringsbank	17
	Publicaties van de Inspectie Werk en Inkomen	21

I Inleiding

In Nederland wonen circa 125.000 mensen die een uitkering krijgen op grond van de Algemene nabestaandenwet (Anw).¹ In 2021 wordt een structurele omvang verwacht van circa 50.000 personen.² De oorzaken van de afname zijn allereerst natuurlijk verloop, met name uitstroom naar de Algemene Ouderdomswet (AOW). Een tweede oorzaak voor deze daling is een wijziging in de toegang tot de Anw per 1 juli 1996. Hierdoor krijgen alleen mensen een nabestaandenuitkering die voor 1 januari 1950 zijn geboren, een kind hebben jonger dan achttien jaar, of die ten minste 45 procent arbeidsongeschikt zijn. Het recht op Anw vervalt als iemand vijftienjarige wordt. Voor mensen die een nabestaandenuitkering hebben gekregen na de wetwijziging van juli 1996³ geldt echter dat zij dat recht eerder kunnen verliezen: het jongste kind wordt achttien jaar, het arbeidsongeschiktheidspercentage wordt minder dan 45 procent. De Anw kent geen sollicitatieplicht.⁴ Als er na het stoppen van de Anw geen andere inkomsten of vermogen zijn om van te leven, kan men bij de gemeente terecht voor een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB).⁵

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het helpen van nabestaanden die aan het werk willen, maar die dit op eigen kracht niet lukt. Het is dus van belang dat gemeenten kunnen beschikken over gegevens van nabestaanden die hulp nodig hebben. Bovendien hebben gemeenten er vanuit hun verantwoordelijkheid voor het gemeentelijke armoedebelief belang bij dat zij weten dat er in hun gemeente nabestaanden zijn met een laag inkomen. De gemeenten en de Sociale Verzekeringsbank (SVB) hebben op verzoek van de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) afspraken gemaakt over het beschikbaar komen van gegevens van nabestaanden.⁶ Het overleg heeft ertoe geleid dat de Stichting Inlichtingenbureau Gemeenten het verzamel- en uitgiftepunt is van de gegevens. Het Inlichtingenbureau beheert een database met cliëntgegevens van alle sociale diensten en verzorgt de elektronische gegevensuitwisseling.

De Inspectie Werk en Inkomen (IWI) heeft onderzocht of de gemeenten in Nederland beschikken over gegevens van nabestaanden en deze gegevens kunnen gebruiken. Verder heeft de inspectie onderzocht wat de kenmerken, ervaringen en verwachtingen zijn van de nabestaanden van wie gegevens beschikbaar worden gesteld.

In dit rapport geeft de inspectie een oordeel over de mate waarin de betrokken organisaties voldoen aan wat van hen wordt verwacht. De inspectie komt tot haar oordeel door de bevindingen te toetsen aan wet- en regelgeving, aan de inhoud van re-integratieverordeningen van gemeenten en aan de bestuurlijke afspraken die de betrokken organisaties met elkaar hebben gemaakt.

Het onderzoek geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Zijn gegevens van nabestaanden beschikbaar voor gemeenten?
2. Zijn deze gegevens geschikt voor het doel waarvoor ze worden verstrekt? Dat wil zeggen: zijn ze juist, volledig en actueel?
3. Worden de gegevens door de gemeenten gebruikt en worden ze gebruikt voor het doel waarvoor ze worden verstrekt?
4. Wat zijn de kenmerken, ervaringen en verwachtingen van de nabestaanden?

Het onderzoek is gestart met een voorverkenning en deskresearch. In deze fase heeft de inspectie informatie verzameld uit openbare en interne bronnen. In het eerste kwartaal van 2006 hebben onderzoekers van IWI interviews gehouden bij drie gemeenten, Inlichtingenbureau, SVB, de cliëntenraad van SVB en de Landelijke Cliëntenraad. In mei 2006 is bij zestig gemeenten een telefonische enquête gehouden, als toets op de informatie uit de deskresearch. De enquête is op basis van een aselechte steekproef uitgevoerd bij twee groepen gemeenten. De eerste groep bestond uit dertig gemeenten die in het eerste kwartaal 2006 bij het Inlichtingenbureau gegevens van nabestaanden hebben opgevraagd. De tweede groep bestond uit dertig gemeenten die in dezelfde periode deze gegevens niet hebben opgevraagd. De gesprekken zijn gevoerd met managers sociale zaken, beleidsfunctionarissen, applicatiebeheerders. Door de omvang van de steekproef moet bij de cijfers uit de telefonische enquête rekening worden gehouden met een betrouwbaarheidsmarge van vijftien procent.

1
Bron: Kwartaalbericht SVB (augustus 2006).

2
Tien jaar Anw. SVB, juni 2006.

3
Er is een overgangsregeling. Mensen die geboren zijn voor 1 juli 1956 en van wie de partner overleden is binnen drie jaar na 1 juli 1996, worden aangemerkt als te zijn geboren voor 1 januari 1950. Artikel 66a Anw.

4
Soms hebben nabestaanden een combinatie van uitkeringen, naast Anw een WW- of WAO-uitkering. Op grond van deze beide laatste uitkeringen kan er sprake zijn van een sollicitatieplicht en mogelijk van een re-integratieverantwoordelijkheid van UWV.

5
Artikel 7 eerste lid onder b.

6
Brieven d.d. 01-7-2004, UB/K&K/04/37748.

In juli 2006 is, als tweede deel van het onderzoek, een schriftelijke enquête gehouden bij 1.200 mensen met een nabestaandenuitkering. De steekproef is aselekt getrokken uit het uitkeringsbestand van SVB, gestratificeerd naar leeftijdsklasse omdat in het uitkeringsbestand weinig jongere nabestaanden voorkomen.⁷ De uitkomsten van de enquête geven een landelijk geldend beeld van de kenmerken, ervaringen en verwachtingen van de mensen met een nabestaandenuitkering. Deze uitspraken zijn mogelijk door de omvang van de steekproef, de mate van respons (54 procent) en de weging in een responsanalyse.

2 Conclusies

De gegevens zijn beschikbaar

Sinds mei 2005 kunnen alle gemeenten online beschikken over gegevens van nabestaanden. De Sociale Verzekeringsbank levert deze gegevens en het Inlichtingenbureau informeert gemeenten hierover via haar website en via accountmanagers.

Desondanks weten nog niet alle gemeenten dat de gegevens beschikbaar zijn. Tien van de dertig geënquêteerde gemeenten die in het eerste kwartaal van 2006 geen gegevens hebben opgevraagd, wisten niet dat ze dat konden doen.

De gegevens zijn juist, volledig en actueel

Het Inlichtingenbureau stemt de inhoud van de gegevensset af met een aantal gemeenten. De gegevensset bestaat uit:

- sofinummer van de persoon met een Anw-uitkering;
- geboortedatum;
- ingangs- en eventueel einddatum Anw;
- bedrag bruto Anw-uitkering en vakantietoeslag;
- bedrag inkomen uit arbeid en inkomen in verband met arbeid;
- gemeentecode.

SVB en Inlichtingenbureau zorgen ervoor dat de gegevens van nabestaanden juist, volledig en actueel zijn. De continuïteit van de gegevenslevering is geborgd en de beveiliging van de omgeving wordt geaudit door een onafhankelijke partij.

Veertien van de dertig geënquêteerde gemeenten die gegevens hebben opgevraagd vinden de gegevens geschikt, of deels geschikt. Een gemeente vond de gegevens niet geschikt. Vijftien gemeenten geven aan dat ze nog niet weten of de gegevens geschikt zijn voor het doel waarvoor ze de gegevens willen gebruiken. Mogelijke verklaringen hiervoor zijn: gemeenten hebben nog niet zo lang ervaring met het opvragen van deze gegevens en gemeenten vragen gegevens op en bekijken pas daarna wat zij ermee gaan doen.

Niet alle gemeenten vragen de gegevens op voor de arbeidsinschakeling van nabestaanden; de meeste gemeenten vragen de gegevens op voor armoede- en/of fraudebestrijding

In het eerste en tweede kwartaal van 2006 hebben respectievelijk 196 en 197 gemeenten bij het Inlichtingenbureau gegevens opgevraagd.⁸ In het laatste kwartaal van 2005 waren dat veertig gemeenten. Uit dit onderzoek blijkt dat vijf van de dertig geënquêteerde gemeenten die gegevens hebben opgevraagd dat doen met als doel het ontwikkelen van beleid voor mensen met een nabestaandenuitkering of het geven van voorlichting aan deze groep. De overige gemeenten geven aan dat ze de gegevens hebben opgevraagd voor andere doelen, vooral armoede- of fraudebestrijding.

Mogelijke verklaringen voor het kleine aantal gemeenten dat de gegevens opvraagt voor een actieve benadering die is gericht op arbeidsinschakeling van nabestaanden zijn:

- nog niet alle gemeenten weten dat de gegevens beschikbaar zijn;
- bijna alle gemeenten hebben hun beleid voor nabestaanden vastgelegd in hun re-integratieverordening; daardoor is er geen behoefte aan nieuwe beleidsinformatie;⁹
- het benaderen van nabestaanden voor re-integratie heeft geen prioriteit.

Ter toelichting enkele citaten van respondenten uit de telefonische enquête bij gemeenten:

“Het is belangrijk dat deze gegevens beschikbaar zijn, zodat we de mensen kunnen helpen bij re-integratie.”

“We zijn gestart met projecten voor herintreders. Ook Anw'ers kunnen meedoen. Er komt een algemene mailing waarin projecten onder de aandacht worden gebracht.”

“CWI is op de hoogte van het beleid van de gemeente en zal Anw'ers doorsturen, als die zich melden. Tot dusver heeft in 2004 één Anw'er zich gemeld. In 2005 is de mogelijkheid van ondersteuning van deze groep kenbaar gemaakt via huis-aan-huis-bladen.”

“Dit is geen doelgroep waarnaar we op zoek zijn. Personen met een Anw-uitkering kunnen zich

8
Nagekomen informatie: 207
gemeenten vroegen gegevens op in
het derde kwartaal van 2006.

9
Bron: Analyse verordeningen bij de
implementatie WWB, Inspectie
Werk en Inkomen, 2005.

melden bij CWI en dan worden ze doorverwezen.”

“De prioriteit ligt op dit moment nog bij de bijstandsccliënten.”

“Anw'ers hebben geen prioriteit. Indien men zich meldt bij CWI kan men in aanmerking komen voor ondersteuning, indien men niet beschikt over een startkwalificatie en indien men inkomsten heeft beneden 120 procent van het wettelijke minimum loon.”

“Het downloaden van deze gegevens is overwogen. Het kost te veel tijd en energie en er werd verwacht dat de opbrengst vermoedelijk gering zou zijn.”

“ In 2002 zijn gegevens van nabestaanden opgevraagd en is de doelgroep aangeschreven. De respons was zo minimaal dat besloten is deze groep verder niet meer actief te benaderen.”

“Mogelijk dat er in de toekomst iets met deze gegevens wordt gedaan.”

“De gegevens worden nog niet actief gebruikt. Dat staat wel op de wensenlijst.”

Uit inventarisaties van re-integratieverordeningen van gemeenten blijkt dat de meeste gemeenten het beleid hebben dat Anw'ers op aanvraag worden bediend. Cijfers over het aantal trajecten voor Anw'ers zijn lastig te geven, omdat statistische informatie hierover gebundeld wordt met trajecten voor een andere doelgroep voor het gemeentelijke re-integratiebeleid, de zogeheten Nuggers (niet-uitkeringsgerechtigden). Het aantal trajecten voor deze beide doelgroepen neemt af:¹⁰

Gestarte trajecten	2002	2003	2004	2005
Nuggers/Anw'ers	15.224	10.000	9000	5.720

De Wet bescherming persoonsgegevens is van toepassing op de verstrekking van de gegevens van nabestaanden, op het bewerken en het gebruik daarvan.¹¹ In de gevallen die in de wet zijn omschreven moet de burger worden geïnformeerd over het opslaan en bewerken van zijn gegevens. SVB informeert nabestaanden via folders en nieuwsbrieven dat hun gegevens beschikbaar worden gesteld met het oog op de zorgplicht die gemeenten hebben voor hun arbeidsinschakeling. Sommige gemeenten vragen echter de gegevens van nabestaanden op voor andere doelen, zoals armoede- of fraudebestrijding. Het Inlichtingenbureau heeft aangegeven dat vanaf december 2006 de dienstverleningsmodule met gegevens van Anw'ers alleen wordt geleverd als een gemeente er expliciet om vraagt. De aanvragende gemeente moet verklaren akkoord te gaan met het gebruiksdoel, dat door het Inlichtingenbureau als volgt is geformuleerd: het proactief benaderen van personen voor wat betreft hun recht om gebruik te maken van dienstverlening door de gemeente met betrekking tot re-integratie. In de verklaring geven gemeenten aan er kennis van te nemen dat de gegevens niet mogen worden gebruikt voor doeleinden die onvereenigbaar zijn met het doel waarvoor gegevens worden verstrekt. Het Inlichtingenbureau geeft verder aan in goed overleg met onder meer SVB en het Coördinatiepunt ICT-gemeenten te gaan onderzoeken hoe meer aandacht kan worden gegeven aan het belang en de gebruiksmogelijkheden van het verstrekken van gegevens van nabestaanden aan gemeenten.

Kenmerken, ervaringen en verwachtingen van de nabestaanden

Iets minder dan veertig procent van de nabestaanden heeft betaald werk. Dat zijn vooral mensen die geboren zijn op of na 1 januari 1950 en mensen met een wat hogere opleiding. Iets meer dan twaalf procent van alle nabestaanden is op zoek naar werk. Ook dat zijn vooral de jongere nabestaanden. Bijna negentig procent van de nabestaanden die geboren zijn voor 1 januari 1950 is niet op zoek naar werk. Van alle werkzoekende nabestaanden is vijf procent als werkzoekend ingeschreven bij het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI). Verklaringen voor het aantal nabestaanden dat niet op zoek is naar werk zijn: men is al aan het werk, men kiest voor de zorg voor jonge kinderen, de Anw kent geen sollicitatieplicht en voor de meeste nabestaanden loopt de Anw door totdat men vijftenzestig jaar is. Men is hierdoor verzekerd van een inkomen op minimumniveau, al dan niet aangevuld met andere inkomsten. Ook de hogere leeftijd van veel nabestaanden is een mogelijke verklaring voor het niet op zoek zijn naar werk: 72 procent van de nabestaanden is geboren voor 1 januari 1950.

De tabel op de volgende pagina geeft een aantal kenmerken weer van de populatie.

10

Bron: Re-integratiemarktanalyse
2006. RWI juli 2006.

11

De staatssecretaris heeft bij zijn verzoek aan de betrokken organisaties om afspraken te maken over de verstrekking van gegevens van nabestaanden advies gekregen van het College voor Bescherming Persoonsgegevens, maart 2004, kenmerk z2004-0058. De staatssecretaris heeft de gemeenten in een verzamelbrief van juni/juli 2005 geïnformeerd over de eisen die de WBP stelt aan het bewerken en gebruik van persoonsgegevens. Zoals: proportionaliteit (staat inbreuk op het recht op bescherming van persoonsgegevens in verhouding tot het te dienen doel) en subsidiariteit (kan het te bereiken doel worden bereikt op een andere, minder nadelige manier).

Mensen met een nabestaandenuitkering	Percentage
Man	18%
Vrouw	82%
Geboren < 1950	72%
Geboren > 1950	28%
Lager opgeleid	36%
Middelbare opleiding	46%
Hoger opgeleid	15%
Anders	3%
Kinderen jonger dan 18 jaar	15%
Geen kinderen of geen kinderen jonger dan 18 jaar	85%
Nu betaald werk	37%
Geen betaald werk	* 63%
Zoekt nu werk	** 12%
Zoekt nu geen werk maar later wel werkzoekend	8%
Niet werkzoekend	80%

* waarvan 20% nooit betaald werk gehad

** waarvan 5% ingeschreven bij CWI

Voor een deel van de nabestaanden loopt de uitkering niet door tot vijftien jaar. Het aandeel van deze groep in de totale populatie kan in de toekomst toenemen, als gevolg van de op 1 juli 1996 ingegane wijziging in de toegang tot de Anw. De uitkering eindigt als het jongste kind achttien jaar wordt of als hun arbeidsongeschiktheidspercentage zou afnemen tot beneden 45 procent. Als dit zich voordoet en deze mensen geen andere bron van inkomsten hebben (zoals werk, een andere uitkering, vermogen, een nieuwe partner met inkomen) zullen ze een beroep doen op een WWB-uitkering. Gemeenten hebben er belang bij dat deze mensen tijdig in beeld komen en hun kansen om toe treden tot de arbeidsmarkt optimaal benutten. Uit dit onderzoek blijkt dat het hier gaat om een groep van circa tienduizend nabestaanden uit de huidige populatie. De kenmerken van deze groep zijn lastig exact te bepalen. Door het kleine aantal waarnemingen op dit aspect is voorzichtigheid geboden met het extrapoleren van kenmerken van een zodanig kleine groep uit de steekproefpopulatie naar de totale populatie. Het is aannemelijk, ook gelet op de kenmerken van de totale populatie, dat nabestaanden die het niet lukt op eigen kracht aan de slag te komen, een of meerdere kenmerken hebben die hun kansen op arbeidsinschakeling negatief kunnen beïnvloeden (geen recente werkervaring, opleidingsniveau, leeftijd).

De meeste nabestaanden (zestig procent) vinden het belangrijk dat gegevens van mensen met een Anw-uitkering bekend zijn bij de gemeente, zodat wie dat nodig heeft hulp kan krijgen bij het aan de slag komen. Een heel klein aantal (elf personen) van de geënquêteerde nabestaanden heeft bij de gemeente hulp gevraagd bij hun arbeidsinschakeling. Vijf personen gaven aan de gevraagde hulp van de gemeente te hebben gekregen. Een mogelijke verklaring voor het kleine aantal mensen dat bij de gemeente heeft aangeklopt is - naast de geringe omvang van de groep die op zoek is naar werk - de onbekendheid met de zorgplicht van de gemeente. Slechts iets meer dan twintig procent van alle nabestaanden geeft in dit onderzoek aan te weten dat men bij de gemeente terecht kan.

Ter toelichting enkele reacties van nabestaanden uit de schriftelijke enquête:

“Mijn man en ik hebben ervoor gekozen bij de kinderen thuis te blijven. Na het overlijden van mijn man ben ik daar mee doorgedaan. Per toeval (via het vakbondsblad) kreeg ik te horen dat de uitkering stopt als je kind 18 jaar is. Dit geeft een grote onrust in het gezin, aangezien mijn gezondheid te wensen overlaat.”

“Het lijkt mij een goede zaak als mensen die werk zoeken geholpen worden.”

“Ik ben ontzettend blij met mijn baan die ik had toen mijn man overleed. Het geeft je een doel en afleiding. Heel belangrijk.”

“Ik heb alles geprobeerd, CWI, uitzendbureau e.d. Nu sinds vier weken werk gevonden. Als je er een tijd uit bent, is het heel moeilijk om terug te keren in het arbeidsproces.”

“Je betaalt toch voor een verzekering? Waarom zou je dan werk zoeken?”

“ Waardeloos beleid! Ik vind het absurd dat ik straks op mijn 54e nog moet werken terwijl ik slopende jaren achter de rug heb als mantelzorger voor mijn zieke en uiteindelijk overleden man en met vier opgroeiende kinderen. Dan heb ik eindelijk rust nodig. Maar nee, solliciteren en anders geen bijstand!!!”

“Jammer dat jonge nabestaanden met kleine kinderen zo weinig steun krijgen. Ze worden nu vaak gedwongen te werken en zien geen kans hun kinderen te steunen, die in een verharde maatschappij alleen staan.”

“Ik ben een jonge weduwe van 31 jaar met 3 kinderen. Ik vind het fijn dat er voor ons hulp is.”

“De gemeente heeft mijn opleiding (deels) bekostigd en het werkgeversdeel kinderopvang betaald. Helaas nog niet aan het werk.”

Ondanks de informatie die SVB hierover geeft, wisten de meeste nabestaanden in de onderzoeksperiode dus niet dat ze bij de gemeente terecht kunnen voor hulp. Zestig procent van alle nabestaanden wist ook niet dat hun gegevens voor dat doel worden verstrekt. Tijdens dit onderzoek, in juli 2006, heeft SVB via een mailing aan alle nabestaanden informatie gegeven over het verstrekken van de gegevens en over de zorgplicht van de gemeente. SVB heeft in een reactie op de uitkomsten van het onderzoek aangegeven in toenemende mate Anw-gerechtigden te informeren, maar te verwachten dat een deel van de nabestaanden weinig ontvankelijk zal zijn voor informatie over mogelijkheden voor re-integratie. SVB werkt aan een vernieuwde website die beschikbaar komt in de eerste helft van 2007. Op deze website zal SVB nadrukkelijk informatie opnemen over re-integratie.

3 Oordeel

Systeem

SVB en het Inlichtingenbureau hebben afspraken gemaakt waardoor het mogelijk is dat de gemeenten de nabestaanden in beeld krijgen die hulp nodig hebben om aan de slag te komen. Er zijn steeds meer gemeenten die gebruik maken van de mogelijkheid om gegevens van nabestaanden op te vragen. De inspectie vindt dat de betrokken organisaties voortvarend en adequaat afspraken hebben gemaakt en beoordeelt dit positief.

Werking

De meeste gemeenten vragen de gegevens niet op voor de arbeidsinschakeling van nabestaanden, maar voor armoede- of fraudebestrijding. Op de verstrekking van gegevens door SVB en het gebruik daarvan door de gemeenten is de Wet bescherming persoonsgegevens van toepassing. Het Inlichtingenbureau heeft in een reactie op de uitkomsten van dit onderzoek aangegeven dat vanaf december 2006 de dienstverleningsmodule met gegevens van Anw-ers alleen wordt geleverd als een gemeente er expliciet om vraagt en akkoord gaat met het gebruik van de gegevens voor het proactief benaderen van nabestaanden voor wat betreft hun re-integratie.

Gemeenten hebben in hun re-integratieverordeningen opgenomen dat nabestaanden gebruik kunnen maken van gemeentelijke voorzieningen die gericht zijn op re-integratie, zoals scholing, opleiding of sociale activering. Desondanks signaleert de inspectie dat nabestaanden niet daadwerkelijk in beeld zijn, als het er om gaat geholpen te worden bij hun arbeidsinschakeling. Heel weinig nabestaanden nemen zelf het initiatief om hier hulp bij te vragen.

Omdat de meeste gemeenten als beleid hebben geformuleerd dat ze nabestaanden helpen als die zich melden, is het allereerst nodig dat nabestaanden weten dat ze bij de gemeente terecht kunnen en wat de gemeente voor hen kan doen. Dit was in de onderzoeksperiode zeer beperkt het geval.

In de tweede plaats is het nodig dat alle gemeenten weten dat ze kunnen beschikken over gegevens van nabestaanden, voor het geval ze deze groep actief willen benaderen. Het Inlichtingenbureau heeft inmiddels aangegeven in goed overleg met onder meer SVB en het Coördinatiepunt ICT-gemeenten te onderzoeken hoe meer aandacht kan worden gegeven aan het belang en de gebruiksmogelijkheden van het verstrekken van gegevens van nabestaanden aan gemeenten.

De inspectie gaat ervan uit dat de al in gang gezette intensivering van de voorlichting door SVB en Inlichtingenbureau ertoe leidt dat nabestaanden en gemeenten beter bekend zijn met de mogelijkheden voor de dienstverlening aan nabestaanden.

4 Reactie betrokken organisaties

De inspectie legt al haar conceptrapportages voor bestuurlijke reactie voor aan de betrokken organisaties en neemt de kern van deze reactie op in het rapport. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft aangegeven dat, indien ze reageert op rapportages, zij dit uitsluitend via haar eigen kanalen doet. Dit rapport bevat derhalve geen reactie van de VNG.

Reactie Sociale Verzekeringsbank

De Raad van Bestuur van SVB heeft op 14 december 2006 haar reactie gegeven op het conceptrapport (kenmerk brief RvB.2291/06/ES/ptb). SVB vindt het belangrijk dat burgers steeds op de hoogte zijn van hun rechten en plichten. SVB betreurt het dan ook dat uit dit onderzoek is gebleken dat nabestaanden niet werkelijk in beeld zijn als het erom gaat geholpen te worden door gemeenten bij eventuele arbeidsinschakeling. Ook betreurt SVB dat weinig nabestaanden zelf om hulp vragen. SVB is verheugd dat het Inlichtingenbureau heeft aangegeven onder meer samen met SVB te onderzoeken hoe deze situatie kan verbeteren.

Uit eigen onderzoek van SVB naar de informatiebehoefte van Anw-ers is gebleken dat deze weinig informatie opnemen in de eerste periode na het overlijden van de partner. Behalve informatie die bij de uitkeringsintake Anw wordt gegeven over de mogelijkheden voor hulp bij arbeidsinschakeling en de rol van de gemeenten hierbij intensificeert SVB daarom haar voorlichting aan nabestaanden via folders, nieuwsbrieven en via haar website. SVB geeft aan in de eerste helft van 2007 via haar vernieuwde website nadrukkelijk re-integratie als onderwerp op te nemen.

SVB gaat ervan uit dat de in gang gezette intensivering van de voorlichting door het Inlichtingenbureau en SVB ertoe zal leiden dat nabestaanden en gemeenten beter bekend zijn met de mogelijkheden voor de dienstverlening aan nabestaanden.

Reactie Stichting Inlichtingenbureau Gemeenten

Het Inlichtingenbureau heeft op 17 december 2006 haar reactie gegeven. Het bestuur van de Stichting Inlichtingenbureau Gemeenten onderschrijft zowel de feiten en overwegingen als de conclusies van het rapport. Een separate schriftelijke en door het bestuur ondertekende reactie wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Lijst van afkortingen

Anw	Algemene nabestaandenwet
AOW	Algemene Ouderdomswet
B&W	College van burgemeester en wethouders
CBP	College voor bescherming van persoonsgegevens
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IWI	Inspectie Werk en Inkomen
Nuggers	Niet-uitkeringsgerechtigden
RWI	Raad voor Werk en Inkomen
SVB	Sociale Verzekeringsbank
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
WBP	Wet op de bescherming van persoonsgegevens
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet werk en bijstand

Bijlage

Reactie Sociale Verzekeringsbank

Inspectie Werk en Inkomen
T.a.v. de heer A.J. Duymaer van Twist,
Wvd. Inspecteur-generaal
Postbus 11563
2502 AN DEN HAAG

datum	ons kenmerk	behandeld door	telefoonnummer
14 december 2006	RvB.2291/06/ES/ptb		020 656 4809

Betreft: Conceptrapport Nabestaanden in beeld bij gemeenten

Geachte heer Duymaer van Twist,

Op 1 december 2006 verzocht u de SVB om binnen twee weken te reageren op het conceptrapport *Nabestaanden in beeld. Beschikbaarheid en gebruik van gegevens van nabestaanden* (uw kenmerk 2006/5909). Met deze brief voldoe ik aan uw verzoek.

De SVB heeft met belangstelling kennis genomen van het conceptrapport en het daarin geformuleerde oordeel van uw inspectie. De SVB vindt het belangrijk dat burgers in het algemeen en haar klanten in het bijzonder steeds op de hoogte zijn van hun rechten en plichten. Dit is ook de leidende gedachte achter de idee van de *Burgerpolis*, zoals gepresenteerd in de conferentie van de SVB in 2004. De SVB betreurt het dan ook dat uit het onderzoek van uw inspectie is gebleken dat nabestaanden niet werkelijk in beeld zijn als het er om gaat geholpen te worden door de gemeenten bij hun arbeidsinschakeling en dat ook weinig nabestaanden zelf het initiatief nemen om hier hulp bij te vragen van de gemeenten. Het verheugt de SVB dat het Inlichtingen Bureau gemeenten (IB) heeft aangegeven in goed overleg met onder anderen de SVB te willen onderzoeken hoe meer aandacht kan worden gegeven aan de gebruiksmogelijkheden van het verstrekken van gegevens van nabestaanden door de SVB aan gemeenten.

Zoals ook in het rapport wordt vermeld intensiveert de SVB de voorlichting aan nabestaanden. De SVB informeert Anw-gerechtigden steeds per brief over hun rechtspositie bij toekenning, mutatie en beëindiging van hun uitkering. Uit onderzoek, dat in 2002 in opdracht van de SVB is uitgevoerd naar de informatiebehoefte van Anw-gerechtigden, is gebleken dat deze in de eerste periode na het overlijden van hun partners niet in staat zijn om veel informatie op te nemen. Het is belangrijk om de gerechtigde enige tijd na de aanvraag opnieuw van de nodige informatie rond de Anw te voorzien. Daarom informeert de SVB Anw-gerechtigden in toenemende mate via folders en nieuwsbrieven over de rechtspositie en relevante ontwikkelingen, waaronder de mogelijkheid om zich voor hulp bij re-integratie te wenden tot de gemeenten en dat de SVB in dat kader relevante persoonsgegevens verstrekt aan de gemeenten. In de uitgave van de SVB *Uw AOW/Anw* van juli 2006, verzonden aan alle AOW- en Anw-gerechtigden, is aandacht geschonken aan re-integratie en het verstrekken van gegevens aan de gemeenten hiervoor. Op dit moment werkt de SVB aan het inhoudelijk vernieuwen van haar website.

Op de vernieuwe website, die in de eerste helft van 2007 beschikbaar komt, zal nog meer aandacht gegeven worden aan niet direct aan de uitkering gerelateerde informatie. Daarbij zal nadrukkelijk ook re-integratie als onderwerp worden opgenomen.

Met uw inspectie gaat ook de SVB ervan uit dat de in gang gezette intensivering van de voorlichting door SVB en IB ertoe zal leiden dat nabestaanden en gemeenten beter bekend zijn met de mogelijkheden voor de dienstverlening aan nabestaanden.

Ik vertrouw erop u hiermee van dienst te zijn.

Hoogachtend,
Sociale Verzekeringsbank

drs. E.F. Stoové
voorzitter Raad van Bestuur

Publicaties van de Inspectie Werk en Inkomen

2006

- R06/25 Nabestaanden in beeld bij gemeenten
Beschikbaarheid en gebruik van gegevens van nabestaanden
- R06/24 De Wia-claim beoordeeld
Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen 2006 - 2008
- R06/23 UWV en Walvis
Zesde rapportage
- R06/22 Zorg om arbo
Werkveldonderzoek naar certificering van veiligheidkundigen, arbeids- en organisatiedeskundigen, arbeidshygiënisten en bedrijfsartsen
- R06/21 Handhaving door de Sociale Verzekeringsbank in 2005
- R06/20 Wsw-indicatiestelling door CWI
- R06/19 De eerste stappen
Onderzoek naar de implementatie van het eerstelijnstoezicht op de Wet kinderopvang door de gemeenten in 2005
- R06/18 Zorgen voor bejegening
Onderzoek naar de wijze waarop UWV een zorgvuldige bejegening van WW- en ZW-gerechtigden en werkgevers nastreeft
- R06/17 Vreemdelingen aan het werk
Onderzoek naar de afgifte van tewerkstellingsvergunningen
- R06/16 Werken aan sociale activering
Onderzoek naar sociale activering als eerste stap naar re-integratie
- R06/15 Gedogen of handhaven
Jaarplan 2007
- R06/14 UWV en Walvis
Vijfde rapportage
- R06/13 Het CWI-systeem Sonar in de praktijk
- R06/12 De rol van de gemeenteraad bij de Wet werk en bijstand
- R06/11 Beoordeeld en bejegend
Onderzoek naar de wijze waarop UWV een zorgvuldige bejegening voor WAO- en Wia-gerechtigden nastreeft
- R06/10 Meesterschap, vakmanschap
Een onderzoek naar certificering in de werkvelden 'springmeesters' en 'gasdeskundigen tankschepen'
- Jaarverslag 2005
- R06/09 Eén fase, één keten
De ondersteuning door CWI, UWV en gemeenten van werkzoekenden met een goede kans op werk
- R06/08 Uitvoering Wet sociale werkvoorziening 2004
- R06/07 Inzicht in kostenbesparing CWI
- R06/06 Over druk
Een onderzoek naar het functioneren van certificatie- en keuringsinstellingen in het werkveld drukapparatuur
- R06/05 Waar een wil is, is een BVG
Samenwerking van de ketenpartners bij de vorming van bedrijfsverzamelgebouwen
- R06/04 Controle in concurrentie
Uitvoering periodieke keuring en certificatie van kranen en liften
- R06/03 Samen dienstverleners
Onderzoek naar de dienstverlening aan klanten met meerdere uitkeringen
- R06/02 De controleschakel
Onderzoek naar de werking van de controleschakel in de handavingsketen
- R06/01 Doelbinding en beveiliging in de keten van werk en inkomen
De beveiliging van Suwinet en de privacy van de burger

2005

- R05/24 UWV en Walvis
Vierde rapportage
- R05/23 Tussen oordeel en advies
Uitvoering van het deskundigenoordeel 'geschiktheid tot werken' door UWV
- R05/22 De kortste weg naar werk
Een onderzoek naar reïntegratiecoaching WW bij UWV
- R05/21 Gezocht: werklozen
Activiteiten van CWI, UWV en gemeenten om werklozen aan het werk te krijgen in moeilijk vervulbare vacatures voor laag- en ongeschoolde arbeid
- R05/20 Vangnet of springplank?
De reïntegratie van zieke werknemers zonder dienstverband door UWV
- R05/19 Informatie: aantoonbaar betrouwbaar?
Een onderzoek naar de kwaliteit van de niet-financiële informatievoorziening in het SUWI-domein
- R05/18 Opnieuw beoordeeld
- R05/17 Zicht op kansen?
Onderzoek naar systematische kennisopbouw over bijstandsgerechtigden door gemeenten
- R05/16 Werken aan samenwerking
Een onderzoek naar de invulling van de overlegverplichting van certificatie- en keuringsinstellingen
- R05/15 De gevolgen van selectie bij reïntegratietrajecten voor WW-gerechtigden
- R05/14 Invloed van WW-gerechtigden op hun reïntegratietraject
- R05/13 Beëindiging van dienstbetrekkingen Wsw bij arbeidsongeschiktheid
- R05/12 Handhaving door de Sociale Verzekeringsbank in 2004
- Toezicht op de Wet kinderopvang
- R05/11 Kiezen en delen
De selectie door gemeenten voor reïntegratietrajecten/Casestudies bij acht gemeenten
- R05/10 Vuurwerk meester
Een onderzoek naar de certificering van vakbekwaamheid vuurwerk
- Jaarplan 2006
- Meerjarenplan 2006-2009
- R05/09 Pensioen bewaakt
Een onderzoek naar het risicogericht toezicht van De Nederlandsche Bank op pensioenfondsen
- R05/08 Ontwikkeling van het handhavingsbeleid binnen UWV
- R05/07 UWV en Walvis
Derde rapportage
- R05/06 Intake en beoordeling bij de bijstand
- R05/05 ICT als verbindende schakel
Keteninformatisering in het stelsel van werk en inkomen
- R05/04 Afgesproken?
Gemeenten en CWI-vestigingen over onderlinge afspraken in het kader van de uitkeringsintake voor de WWB
- Jaarverslag 2004
- R05/03 Kwaliteit van arbeid: een kwestie van zorg
Een onderzoek naar gemeentelijk beleid en sturing op zorg voor kwaliteit van arbeid in de sociale werkvoorziening
- R05/02 Gebruikswaarde Suwinet-Inkijk
- R05/01 De certificatie van deskundig toezichthouders verwijdering asbest en crocidoliet

U kunt deze publicaties opvragen bij:

Inspectie Werk en Inkomen
Afdeling Strategie en communicatie

communicatie@iwiweb.nl
www.iwiweb.nl
Telefoon (070) 304 44 44
Fax (070) 304 44 45

Prinses Beatrixlaan 82
2595 AL Den Haag

Postbus 11563
2502 AN Den Haag

